

(هه-هه) و هه-هه شاره تدارکی کورد!! ... محهمهده تهها حوسان

هه-هه کردن نهك هه به ته نهها استیه کی بیلژیکی و فیزیکیه، به-کو زار لهوانه زیاتر استیه کی سایکلژی و پهروهردیهی و ئینجا دواى هه موو ئه مانه زانستیه، زار جار هه-هه کردن بهدیره له کردهیه کی ئینسانی، یا به مانایه کی تر بهدیره لهوهی بکه ره کی مرڤڤڤك بـ، له م جـره هه-هه کردنا نه دا جو-ه و داینامیکه تی بوون و گهردوون له جه دهلیه تی ماتریالی خـیا ندا تـیده که ون، هه بـیه هه-هه یه کـکه له دوانه راسته قینه کانی له جوو-ه ده که ونه وه جا چ جو-ه کانی مرڤڤ یا جوو-ه گهردوونیه هه مه جـره کان.

ئـمه له سایکلژیا و له میتـده جودا جودا کانیدا و به تایبته له هفتار گه ریدا و وردتر له تیـریزه کردنی پهروهردیه و ڤـربووندا پرنسیپـکی گرنگمان هه یه به پرنسیپه کی تـرنـدا یك Thorndike (ئـدوارد لی تـرنـدا یك 1874-1949) ناسراوه پـیـده ښـن(ڤـربوون له ښـکی هه و هه-ه، به پـیـ ئـم تیـره هه-هه کردن بهدیره نیه له هه و گهـلـك بـ ڤـربوونی بابه تـك یا کرده یه کی دیاریکراو.

هه-ه له کو-دا مه ترسیداره؟ لهو ساتانهی یا له گه رمه ی ئـه هه وـانه ی که به ره و ناسین و زانینی شتـك یا بابه تـکمان ده بن و که سه که یا ئـرگانه که به رده وام و له گه ښـیشتنی زه مه نیش هه مان هه-ه دووباره ده کاته وه و نه یتوانیوه ئـم هه وـانه به هه-ه بناسـ و ورده ورده له بیریان بکات و له هه وـی دیکه دا استر بجو ښـته وه.

کـشه هه ره ئـرگانیکه کی کولتووری ئـمه تا ئـستا ئـه وه یه هه ره له سر هه-ه به رده وامه و هه میشهش له ڤـم و گه وهه ری هه مه شـوه دا دایده ښـته وه ، سه ره کیتـرین ئـرکی کولتوور تا ئـستا به تـگه یشتنه ئـه کادیمیه که شی (گـڼـی نی مرڤـه بـ ئینسان) واته مرڤـه وهك هه بوویه کی بیلژیکی بـ ئینسان وهك بوونـکی مه عنه وی باـا و هه گری ئـردهر و ښـکـراوـکی هـشمه ند.

له وهش کـشه تر ئـه وه یه کاراکتـره به ناو و ده نگه کانی ښـو کولتووری خـمان به تایبه تر ئـه وانه ی هـچ گوـ به بیرکردنه وه سیستماتیک و ئـه کادیمیکه کان نادهن و له وه ته ی بوونه ته ده نگـکی بیستراو له سـنگه ی گرـی ئـه کادیمیه وه ته قه له هزی ئـه کادیمی ده که ن و ئینجا له گه ښـته وهش مورید و دهرو شـکی زـریان له خـیان ئـاندووه، به زه قی ده که ونه هه-ه ی ئـه و تـوه که به پـوه ره هه ره کلاسیکه زانستیه کان

ما یه‌ی شهرمه‌زارین بـ کولتوور و ئهم جـره به‌رهمه‌ها تـوانه‌یان. به پـی ئهم تـگه‌یشتنه له لـژیکی هه‌ه و استیی یا هه‌و و هه‌ه، هه‌ه کرده‌یه‌کی خه‌لاق و خولقـنهره به‌ام تا ئه‌و ئاسته‌ی بیرکه‌ره‌وه یا فـرخواز ئه‌وه‌نده‌ی به‌سهردا نه‌چـته‌وه و له ساته وه‌ختی داکه‌وتوودا هه‌نگاوه راستیه‌کان بـ تـگه‌یشتن و زانین و ناسین بهاوت و به تـپه‌ینی کات په‌ی به فـمه نو‌یه‌که‌ی فـربوون ببات.

ئه‌گهر مشکـک یا پشیله‌یه‌ک له ئه‌زموونه‌کانی تـرندایک سات دوا‌ی سات هه‌ه‌کانی که‌مکاته‌وه و سه‌ره‌نجام فـری ئه‌وه بـت له هه‌هـسته زه‌حمه‌ته‌کان خـی قوتار کات، ئه‌گهر سه‌گـک له ئه‌زموونی بافلـسات دوا‌ی سات فـری ئه‌وه بـ زه‌نگ مانای خواردن و دواتریش مانای ته‌زووی کاره‌بایه، ئه‌گهر کـترک له تاقیکردنه‌وه‌کانی بـره‌یف سکینه‌ردا سات دوا‌ی سات فـری ئه‌وه بـ سه‌ر و ده‌نووی له ئاستی خواردنه‌که بـ سه‌ر و خوار ببزوـن، ئه‌گهر مه‌یمونـک له ئه‌زموونی کـهله‌ردا فـری ئه‌وه بـ ئه‌گهر دارـک له یه‌کـکی تر هه‌هـکـش ئه‌وا ده‌ستی به مـزه‌که ده‌گات، ئه‌ی بـچی مرـف یا کـمه‌که‌ی وا هه‌یه تا هه‌یه و تا ده‌شمـن به هه‌مان چکه‌دا ده‌وات و هه‌میشه‌ش سه‌ری به‌ر هه‌مان به‌رد و به‌ر هه‌مان کاره‌سات ده‌که‌وتـه‌وه؟.

ئهم استیه‌ چه‌نده په‌یوه‌سته به هزرینی هه‌ه‌وه زـر له‌وه زیاتر په‌یوه‌سته به نه‌په‌ینه‌وه‌ی مرـف بـ به‌ره‌چالاکه‌کی بوون که لـژیکی و پرنسیپی ململانـ یا ووبه‌ووبوونه‌وه‌یه له‌گه‌ه سرووشت، سرووشت تا دنیا و تا ژیان هه‌یه له کاریگه‌ری و بایه‌خی به‌سه‌ر بوونی مرـف وه‌ک بوونه‌وه‌ری بـلـژیکی و وه‌ک بوونه‌عه‌قلانیه‌کی که‌م نابـته‌وه، له هاوکـشه‌کانی ژیان و مانه‌وه‌دا هه‌میشه سرووشت به قورسایـی خـی ئاماده‌یه و هه‌رگیزیش (کرده) نیه مرـف تیایدا سرووشت ببه‌زـن یا تـپه‌نـ، له ئه‌نتـلـژیا (بوونزانی یا بوونناسی) ی ململانـدا هیچ کاتـک ئـمه‌چاوه‌ی به‌زینی یه‌کـک له مرـف و سرووشت له‌سه‌ر ده‌ست و توانای یه‌کتر ناکه‌ین، له ململانـدا دانانی شوـن په‌نجه یا کاریگه‌ری هه‌ر یه‌که‌یان له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی تریان بـ ئـمه‌ی بیرکه‌ره‌وه گرنگه‌.

که مرـف هـشی به‌وه شکا ئیدی با چیتـر به هه‌واو هه‌وه‌سی سرووشت نه‌جولـته‌وه مانای ئه‌وه نیه سرووشت جـده‌هـت و چیتـر له په‌یوه‌ندیدا نامـنـته‌وه له‌گه‌یدا، به‌کو مانای ئه‌وه‌یه ئیدی منیش ده‌رکه‌وت و دیارده‌یه‌کی سرووشتـم و هه‌نگاو به هه‌نگاو و سات به‌سات کاریگه‌ری میکانیزمه هه‌ره به‌هـزه‌کی خـم که (عه‌قـ) ه له جـگه‌ی (هه‌چوون و سـز و په‌رچه‌کرداری میکانیکیانه) داده‌نـم و بـ ئه‌و چه‌مکه‌ی نـوی شارستانیته یا مه‌ده‌نییه‌ته دنیا‌یه‌کی تایبته به خـم

بـكـكـتـاي گـهـرـدوونـيـي ئـهـودـيـو نـهـزـانـراوـه، بـهـئـام كـه خـودـي مـرـقـخـي لـهـم سـرووشـتـه دـهـنـاسـ ئـهـوـه ئـهـو كـاـتـهـيـه كـه تـواـنـاي بـهـسـهـر گـڤـيـنـي سـرووشـت دـهـشـكـ لـه فـڤـمـكـهـوـه بـ يـهـكـكـي تـر كـه عـقـل مـرـي خـي لـهـسـهـر دـهـنـهـخـشـنـ.

شـهـئـانگـزـيـي كـه جـهـنـا بـيـان بـه (دـنـدـهـيـي) دـر كـانـدي دـيـار دـهـيـهـكـي هـفـتـاري زـيـانـبـهـخـشـه پـهـيـوـهـسـتـه بـه جـولـهـي پـهـر چـهـكـردـاريـي ئـهـوتـ ئـا سـتـهـوـخـ پـشـت بـه هـئـزـي فـيـزـيـكـي دـهـبـهـسـتـ و تـواـنـا عـقـلـيـهـكـان لـهـو جـرـه ووبـهـووبـوونـهـوـانـهـدا نـا بـيـرـنـن، سـرووشـتي مـانـهـوـهـي مـرـقـخـي مـانـاي بـهـكـار بـر دـنـي بـهـر دـهـوـامي ئـهـو مـرـقـهـ بـ هـزـه فـيـزـيـكـيـهـكـانـي خـي نـهـك ئـهـو هـئـزانـهـي كـه زـادـهـي بـهـر خـوردـي هـوشـيارـانـهـي عـقـن لـهـگـه هـهـبـوـوـهـكـانـي دـهـوـر بـهـر دـا.

مـرـقـي مـدـنـ چـاوـهـئـي ئـهـوـه نـا كـا سـرووشـت بـه مـانـا (خـاوـهـكـهـي)!! دـنـيـاي بـ بـسـازـنـ، بـهـكـو هـمـيـشـه بـوونـه چـالاكـهـكـي خـي كـه لـه هـئـشـيـهـوـه هـزـوـهـر دـهـگـر لـهـم سـرووشـتـه دـهـسـلـمـنـ و دـهـرـيـدـهـخـا. شـهـئـانگـزـيـي بـهـشـكـه لـه پـكـهـا تـه سـايـكـلـئـيـهـكـانـي مـرـقـخـي و لـه بـوونـي ئـهـم بـوونـهـوـهـر دـا هـگـكـي هـم سـرووشـتي و هـم كـمـهـئـايـهـتي و هـمـيـشـ كـولـتـوورـي هـهـيـه، مـرـقـي عـاقـ هـهـروـهـك فـڤـيـد و مـازـل و پـشـئـهـوـانـيـش دـاروـين و دـيـكـارت و و زـر بـهـر لـهـوـانـهـش هـيـبـكـرات سـوكـرات و... تـاد قـسـه و بـاسـيـان لـهـسـهـري هـهـبـوـوـه تـواـنـاي ئـهـوـهـي هـهـيـه ئـهـم غـهـرـيـزـهـي بـه قـهـولـي شـرـهـتـدارـهـكـه(دـنـدـهـيـي) هـ بـه ئـا رـاسـتـهـي دـيـدا بـهـر و كـون و كـهـلـهـبـهـري دـيـكـهـي بـ بـكا تـهـوـه نـهـوـهـك بـه تـهـواوـي لـه بـهـيـنـي بـهـر، هـهـئـبـهـتـه لـاـكـردـنـي شـهـئـانگـزـيـي كـردـهـيـهـكـي عـقـلـانـيـه و هـهـوـئـي ئـيـنـسـانـه بـ نـهـئـهـخـسـانـدنـي بـوار نـهـوـهـكا بـه ووي مـرـقـخـي دـا بـتـهـقـتـهـوـه.

ئـهـوـهـي لـرـه مـاوـه دـوا ئـامـاژـهـي بـ بـكـم ئـهـوـهـي بـراي شـرـهـتـدار پـيـوا بـوـو مـرـقـي خـشـمان چـيـدي بـهـشـكـ نـيـه لـه سـرووشـت و نـا تـواـنـين سـرووشـت تـا وـانـبـار بـكـهـين لـه دـنـدـايـهـتي ئـهـودـا، هـهـئـبـهـتـه سـرووشـت بـوونـكـي ئـيـرا دـهـوي نـيـه بـ ئـهـوـهـي لـهـسـهـر جـوـه و بـزـئـيـهـكـانـي تـمـهـت و تـا وـانـي بـخـرـتـه پـا، ئـهـوـهـي هـهـيـه بـوونـه مـرـقـيـه كـوردـيـهـكـي خـمـانـه كـه تـا ئـسـتـاش نـهـپـهـيـوـهـتـهـوـه بـهـري مـلـمـلانـ لـهـگـه سـرووشـت و زـر كـم تـوا نـيـوـيـهـتي كـاريگـهـري عـقـيـي خـي بـهـسـهـر سـرووشـتي فـيـزـيـكـي و مـا تـرـيـاـيـهـوـه جـبـهـڤـ.

- كـوا شـوـن كـاريگـهـري فـيـكـريـي كـوردـي بـهـسـهـر سـرووشـتي مـادـي دـهـوـر بـهـر مـانـدا؟
- كـوا شـوـنـهـواري فـيـكـري كـوردـي بـهـسـهـر بـهـر هـمـهـا تـوـوـه كـهـر سـتـهـيـهـكـانـي

- بازا ه ج راوج ره كانمان هروهك ريژی د بر ده ؟
- کوا ف می کوردانهی فیکر به ئهدهبی و هونهری و زانستی و ته نانهت میت ل ژیشهوه؟
 - کوا به ره می عه قلی کوردی له سیاست و دیبل ماسیهت و س سی ل ژیا و سایک ل ژیا و تاد؟
 - کوا م د للی کوردیی له ژیا نسازی و شار سازی و ده و ه تسازی و تاد یدا؟

ئه مانه که پ شتر له وتار و کت بی جیا جیا مدا قسم له سهریان هه بووه بوونه په رچه کرداریه کوردیه که مان ده سه لم نن و به و برا ش ره تداره شمان ده نن: ئ مه تا ئ ستا له ژ بر با ی بوونه سرووشته سهره تاییه فیزیکیه که داین و ئه و کاته بوون لکی ترین که م رکی کوردیمان ب نه خشی ژیا نسازی له سهر جیهان سازاند.